

22. 5. 2008

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Jak slepá má být spravedlnost

v záplavě konfliktních událostí a senzačních zpráv opravdu není snadné rozlišit, co je pěnou dní a co znamená hlubší trend, který má pro směřování české společnosti zásadnější význam. Prožili jsme volbu presidenta republiky, zavedení poplatků u lékaře, rozhodování Ústavního soudu o zákoníku práce. To jsou témata, která plnila a plní první stránky novin.

Přitom v naší zemi probíhá pomalu ale zřetelně proces, momentálně spíše bitva, která je stranou pozornosti širší veřejnosti a která, podle našeho názoru, bude mít zásadní vliv na naše chování, úplně srovnatelný s ekonomickými reformami na počátku devadesátých let. Po letech se probouzí oblast výkonu práva a konečně začíná - i když konfliktně a nejednoznačně - uplatňovat nové postupy, skoro by se chtělo říct nové myšlení při rozhodování sporů.

Co má společného rozhodování soudů v kauze Čepro, a.s., konkursu na majetek zkrachovalého Ing. Václava Fischera a třeba v případě pana faráře Šimsy. V prvních dvou případech kancelář zastupovala a víme o nich vše, o třetí jsme se zajímali z běžně publikovaných informací. V prvním a třetím případě hraje slavnou roli Ústavní soud. Ve druhém roli tragickou soud Nejvyšší.

Všechny tyto případy mají společné jedno: formální aplikací práva nejméně jednou soudní instancí došlo ke zřetelné nespravedlnosti (Šimsa), byli vážně poškozeni věřitelé (zkrachovalý Fischer) a dokonce došlo k faktické podpoře trestného činu (Čepro).

Čepro bylo odsouzeno „ v nepřítomnosti“ k miliardovým plněním všemi instancemi, a to i přesto, že lidé spojení s žalobcem se postarali v podatelně ukradení předvolání zaměstnanci Čepra. Právně byla situace zcela beznadějná. Teprve Ústavní soud zjednal nápravu a uložil soudcům, aby posuzovali takové případy s přihlédnutím k okolnostem.

Ing. Fischer je nepochybně v hlubokém úpadku, když pravomocně dluží téměř 1 mld. Kč, konstatovaly to obě příslušné soudní instance svými pravomocnými rozsudky. Nejvyšší soud v dovolacím řízení tyto rozsudky z čistě formalistických důvodů zrušil. Fakticky to znamená rozhodnutí o věci a to způsobem, který občanský soudní řád ve svých obecných ustanoveních výslovně odmítá. Toto rozhodnutí vydává nepěkné svědectví o roli Nejvyššího soudu ve formalistické aplikaci práva.

Pan farář Šimsa v sedmdesátých letech strčil do příslušníka StB při domovní prohlídce, bylo to kvalifikováno jako napadení; po dvaceti letech ho rehabilitoval Ústavní soud s tím, že věc měla nějaký KONTEXT.

A to je slovo, které tyto a jiné četné rozhodovací kauzy soudů spojuje. V naší zemi v srdci kontinentu je od dávných dob císařství právo chápáno pozitivně a rozhodovací praxe soudů se tedy jen málo smí odchýlit od pozitivistické interpretace litery zákona. Duch zákona - l'Esprit des lois - u nás zůstává okrajovou záležitostí, dobrou tak pro nějaké diskuse na fakultě. Tento model bez problémů fungoval a byl převzat v období 48 - 89 - vyhovoval a měnit jej dosud vůbec nebylo v programu naší demokratické justice. Ta se zabývala hlavně otázkou nedotknutelnosti nezávislosti soudců, aniž přiřadila k tomuto institutu povinnost spravedlnost PROMÝŠLET.

Soudobá společnost je velmi komplikovaný organismus v trvalém pohybu a zápasu zájmů všech. Formální pozitivní aplikace práva škodí: je často nefunkční, alibistická, je nespravedlivá. Spravedlnost v dobré společnosti musí být dostupná (rychlá) a srozumitelná.

Česká právní komunita - na rozdíl od ekonomické - nikdy vážně ve větší diskusi nezkoumala roli práva v transformačním procesu. Převratná norma - nový občanský zákoník - vzniká v šeru profesorského kabinetu a přitom diskuse o něm je věcí širší veřejnosti; budeme podle něj žít my i naši potomkové. Chceme dnes na tento rozpor poukázat a povzbudit všechny soudce, aby zákony nejen aplikovali, ale aby se více řídili PRINCIPY a duchem, aby hlavně mladší soudci dobře studovali zákony v jejich obecné části a diskutovali a zejména pečlivě promýšleli svá stanoviska.

Věc se přitom netýká jen soudů. Řada občanů se se soudem nemusí nikdy setkat; jiní mají dobrý pocit, že v jejich případech bylo rozhodnuto moudře a spravedlivě. Zde je nutné říci, že soudy zásadně ovlivňují chování všech. Je to přece jen poslední lidská rozhodovací instance. A tak není jedno, jak rozhoduje. Dává příklad, spoluurčuje normy chování. Čestnost se musí vyplatit, podraz nemůže být honorován a chráněn.

Diskuse o české národní povaze často zmiňují naše různé negativní vlastnosti. Tak soudci, teď je řada na vás.

JUDr. Pavel Smutný

[CÍSAŘ, ČEŠKA, SMUTNÝ a spol.](#)

Advokátní kancelář / Cabinet d'avocats / The law office

Dlouhá 39

110 00 Praha 1

Tel: +420 224 827 884

Fax: +420 224 827 879

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná řešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Proč musí obhájce u soudu mlčet?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Velké tápání okolo švarcsystému](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Průlomový postup Ústavního soudu ve věci práva na zákonného soudce a spravedlivý proces](#)
- [JIRÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - DUBEN 2026](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)